

TYÖELÄMÄ- JA TASA- ARVOVALIOKUNNAN MIETINTÖ 8/2006 vp

Hallituksen esitys laiksi julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 6 päivänä syyskuuta 2006 lähettänyt työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan valmis-
televasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen
laiksi julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain
muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta
annetun lain voimaantulosäännöksen muuttami-
sesta (HE 92/2006 vp).

- koulutus- ja työvoimapolitiittinen asiamies Ralf Sund, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
- työvoimapolitiittinen asiamies Heikki Taulu, Akava ry
- asiantuntija Mikko Räsänen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK
- ekonomisti Harri Hietala, Suomen Yrittäjät ry.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Pasi Järvinen, työministeriö

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet kauppa- ja teollisuusministeriö ja Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Starttirahakokeilussa työvoimatoimisto voi myöntää työllistämistukea starttirahana muullekin yrittäjäksi ryhtyvälle kuin työttömälle työnhakijalle. Kokeilua koskeva julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain säännös on voimassa

vuoden 2006 loppuun saakka. Kokeiluaikaa ehdotetaan jatkettavaksi vuodella.

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan vuoden 2007 alusta.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yleistä

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Starttirahakokeilussa tuen kohderyhmää laajennettiin vuoden 2005 alusta niin, että starttirahaa voidaan myöntää myös muulle yrittäjäksi ryhtyvälle kuin työttömälle, jos tuki toimeentulokustannuksiin on yrittäjäksi ryhtymiseksi tarpeen.

Starttirahakokeilusta saadut alustavat kokemukset ovat olleet myönteisiä. Kokeilu-aika on kuitenkin ollut liian lyhyt, jotta sen perusteella voitaisiin tehdä päätöksiä toiminnan jatkosta. Tämän vuoksi valiokunta puoltaa esitystä kokeilun jatkamisesta vuonna 2007.

Starttirahan saajat ja perustetut yritykset vuonna 2005

Starttirahaan käytettiin vuonna 2005 noin 28 miljoonaa euroa, josta työttömien osuus oli noin 20 miljoonaa euroa. Starttirahalla aloittaneita oli lähes 7 000, joista työttömiä oli 59 % ja ei-työttömiä 41 %. Kuluvan vuoden alkupuoliskolla työttömien osuus on vähentynyt (53 %) ja ei-työttömien kasvanut (47 %).

Miehiä on yleensä ollut starttirahan saajissa enemmän kuin naisia. Vuonna 2005 miehiä oli työttömistä starttirahan saajista 54 % ja ei-työttömistä 56 %. Kuusi prosenttia starttirahapäätöksistä (404 päätöstä) tehtiin asiakkaille, joiden äidinkieli on muu kuin suomi tai ruotsi. Näistä noin 80 % oli työttömiä.

Starttirahakokeilun piirissä olleista suurin osa siirtyi palkkatyöstä yrittäjiksi (1 912 henkilöä, 65,9 %). Heistä työttömyysuhan alaisia oli 171. Opiskelijoita oli 164 ja muita työvoiman ulkopuolelta tulevia 655.

Starttirahan saajat perustivat yrityksiä varsinkin kaupan alalle, teolliseen työhön ja palvelutyöhön. Eniten starttirahalla aloitettiin tavaroiden myyntiyrityksiä (työttömät 11 % ja ei-työttömät 12 %), toiseksi eniten talonrakennusalan yrityksiä (työttömät 7 % ja ei-työttömät 7,6 %) ja kolmanneksi eniten konepaja- ja rakennusmetallialan yrityksiä (työttömät 5,4 % ja ei-työttömät 7,2 %).

Starttirahakauden pituus

Starttirahakokeilusta antamassaan mietinnössä (TyVM 14/2004 vp) valiokunta viittasi uudistusta valmistelleen työryhmän ehdotuksiin starttirahakauden pidentämisestä ja piti tärkeänä, että starttirahat myönnettäisiin lain salliman enimmäismäärän 10 kuukauden pituisina. Valiokunta puolsi myös starttirahojen myöntämistä kahdessa erässä ja välitarkistuksen suorittamista.

Saadun selvityksen mukaan starttirahojen keskimääräinen kesto on pidentynyt jonkin verran vuoden 2004 noin 6 kuukaudesta (26 viikosta), mutta jää edelleen huomattavasti alle lain salliman enimmäiskeston. Vuonna 2005 päättyneiden starttirahojen kesto oli työttömien osalta 30 viikkoa ja ei-työttömien osalta 24 viikkoa. Kuluvan vuoden tammi—kesäkuussa vastaavat luvut olivat työttömien kohdalla 29 viikkoa ja ei-työttömien kohdalla 27 viikkoa.

Vuodesta 2005 lähtien starttiraha on ohjeistettu myönnettäväksi kahdessa jaksossa. Työministeriön ohjeen mukaan ensimmäisen kuuden kuukauden osalta starttiraha on 650 euroa kuukaudessa ja neljän viimeisen kuukauden ajalta 500 euroa kuukaudessa.

Rahoituksen turvaaminen

Starttirahakokeilu rahoitetaan työllisyysmäärärahoista, joiden käyttösuunnitelmassa starttirahoihin on vuoden 2007 talousarvioesityksessä ehdotettu 22 miljoonaa euroa. Käyttösuunnitelma ei ole tältä osin sitova, vaan työllisyysmäärärahoja voidaan tarvittaessa käyttää starttirahoi-

hin enemmänkin. Valiokunta pitää tärkeänä, että hallitus huolehtii määrärahojen riittävyydestä kaikilla alueilla niin, että starttiraha voidaan myöntää yhtenäisin perustein kaikille siihen oikeutetuille.

Aloittava yrittäjä tarvitsee yleensä starttirahan lisäksi myös muuta rahoitusta. Jotta starttirahoituksen laajennukselle asetetut tavoitteet yrittäjyyden lisäämisestä toteutuisivat, valiokunta piti edellä mainitussa mietinnössään välttämättömänä, että hallitus huolehtii siitä, että aloittaville yrityksille on tarjolla riittävästi lainarahoitusta. Valiokunta toistaa huolensa lainarahoituksen saatavuuden turvaamisesta ja painottaa erityisesti Finnveran korkotuettujen pien- ja naisyrittäjälainojen merkitystä starttirahalla aloittavien yritysten rahoituksen järjestämisessä.

Kokeilun seuranta ja jatkotoimet

Työministeriö on tilannut starttirahakokeilun arviointia varten tutkimuksen, jonka on tarkoitus valmistua syyskuun 2006 lopussa. Tutkimuksella pyritään selvittämään, miten starttirahakokeilun tulokset ja kokemukset ovat vastanneet tavoitteita. Valiokunta pitää tärkeänä, että kokeilun tulokset huolellisesti selvitetään ja analysoidaan ennen kuin tehdään päätöksiä kokeilun lopettamisesta tai vakinaistamisesta.

Valiokunta korostaa pienyritystoiminnan merkitystä työllisyyden parantamisessa ja pitää tarpeellisena, että pienyritysten syntymistä ja kehittämistä edistäviin toimenpiteisiin panostetaan entistä enemmän. Starttirahakokeilun suosio osoittaa, että tarvetta tämäntyyppiseen aloittavan yrittäjän tukemiseen näyttäisi olevan. Starttirahakokeilu on rahoitettu työllisyysmäärärahoista, joita pyritään kohdentamaan erityisesti vajaakuntoisten ja pitkäaikaistyöttömien työnsaannin helpottamiseen. Starttirahakokeilun piiriin kuuluvat ovat usein olleet paremmassa työmarkkina-asemassa olevia. Pohdittaessa starttirahakokeilun jatkoa voidaankin selvittää mahdollisuudet siirtää kokeilun piirissä olevien aloittavien yrittäjien tukeminen rahoitettavaksi ja hallinnoitavaksi yhdessä muiden yritystukien kanssa.

Valiokunta pitää tärkeänä, että starttiyrittäjille ja muille pienyrittäjille järjestetään työntekijän palkkaamiseen liittyvien velvoitteiden hoitamiseen liittyvää koulutusta ja neuvontaa, jotta kynnystä ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen voidaan alentaa.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella työelämä- ja tasa-arvovaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 21 päivänä syyskuuta 2006

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Jukka Gustafsson /sd
vpj. Anne Holmlund /kok
jä. Sari Essayah /kd
Susanna Haapoja /kesk
Anneli Kiljunen /sd
Esa Lahtela /sd
Rosa Meriläinen /vihr
Terhi Peltokorpi /kesk

Leena Rauhala /kd (osittain)
Jukka Roos /sd
Tero Rönni /sd
Arto Satonen /kok
Kimmo Tiilikainen /kesk
Pekka Vilkuna /kesk (osittain)
vjäs. Paula Risikko /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ritva Bäckström.